

'Schitterend en angstaanjagend. Een meesterwerk!'
Michael Connelly

Het kwaad en de rivier

R.J. ELLORY

Van R.J. Ellory verschenen bij De Fontein:

Een stil geloof in engelen (2009)
Een volmaakte vendetta (2010)
Een mooie dag om te sterven (2011)
De helden van New York (2012)
Bekraste zielen (2013)
Stervensuur (2013)
Een inktzwart hart (2013)
Een ongenode gast (2014)

R.J. Ellory

Het kwaad en de rivier

De Fontein

Eerste druk oktober 2014

Oorspronkelijke titel *The Devil and The River*

First published in Great Britain in 2013 by Orion Books, an imprint of The Orion Publishing Group Ltd, London

Copyright © 2013 Roger Jon Ellory

The moral right of Roger Jon Ellory to be identified as the author of this work has been asserted by him in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2014 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Kris Eikelenboom

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie © Getty Images

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 261 3391 6

ISBN e-book 978 90 261 3392 3

NUR 305

www.uitgeverijdefontein.nl

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

I

Woensdag 24 juli 1974

De regen kwam en vond het gezicht van het meisje. Alleen haar gezicht. Zo leek het tenminste. En toen verscheen haar hand – klein, wit en teer als porselein. Hij verscheen uit de donkere modder en liet zichzelf zien. Alleen haar gezicht en haar hand, de rest bleef onzichtbaar. Langs de oever naar beneden kijken en alleen haar hand en gezicht zien was bizar en zorgwekkend. John Gaines – die onlangs, door de voorzienigheid of omdat er niemand anders was, sheriff van Whytesburg in Breed County in Mississippi was geworden en daarvóór levend uit de negen ringen van de hel die de oorlog in Vietnam vormden was gekomen, zelf geboren in Lafayette, een rasechte Louisianan – ging op zijn hurken zitten en bekeek het met een rustig hoofd en een vaste blik.

De ontdekking was gemeld door een voorbijganger en Richard Hagen, de deputy van Gaines, was erheen gereden, had Barbara Jacobs, in de meldkamer van het bureau, opgeroepen op de radio, en zij op haar beurt had Gaines opgeroepen en hem verteld wat ze wisten.

Er is een meisjesgezicht verschenen in de oever van de rivier.

Toen Gaines aankwam, stond Hagen nog steeds benauwd naar adem te happen. Hij was lijkbleek, hoewel hij niet stervende was, slechts in shock. Hagen was niet in dienst geweest; hij was niet bestand tegen zulke taferelen en zijn gevoelige zieltje verzette zich tegen dit anathema. Whytesburg – ingeklemd in de driehoek tussen de I-59 naar Hattiesburg en de I-18, klaar om zich uit te strekken in de richting van Mobile – was een bescheiden stadje met een bescheiden samenleving, een stadje waarin 's avonds nauwelijks leven te bespeuren viel,

waar dit soort dingen bijna nooit gebeurde, wat alle betrokkenen wel prettig vonden.

Maar Gaines had oorlog gevoerd. Hij had de negen ringen doorleefd.

En soms, als hij de kleinzielige klachten van de kleinzielige geesten aanhoorde – een vernielde brievenbus, een verkeerd geparkeerde auto, een omgevallen vuilnisbak – stelde Gaines zich voor dat hij de klager meenam naar een uitgebrand dorp. Kijk, zou hij zeggen, *een dood kind in de armen van haar dode moeder, voor eeuwig samengesmolten door de hitte en napalm. Kijk daar, een jongeman met nog maar een half gezicht en geen ogen meer. Kun je je voorstellen wat het laatste is wat die hebben gezien?* En dan zou de klager zwijgen en met grote ogen en open mond naar Gaines kijken, het zweet zou hem uitbreken, de adem zou hem worden benomen en hij zou geen woorden meer hebben. *Zo, zou Gaines tegen ze zeggen, zullen we dan nu eens die onbenullige en onbelangrijke zaken bespreken?*

Een deel van je menselijkheid ging verloren in de oorlog en werd nooit meer hervonden.

Maar dit? Dit drong zelfs tot Gaines door. Een dood meisje. Verdronken misschien, vermoord misschien, en in de modder begraven. Het zou een akelig karweitje worden om haar op te graven en daar moesten ze maar meteen mee beginnen, voor de regen terugkeerde. Het was pas tien uur, maar het werd al warm. Gaines was bang dat het zou gaan stormen, misschien nog erger.

Hij riep Hagen en zei hem dat hij het bureau moest bellen en mensen moest oproepen.

‘Welke mensen?’ vroeg Hagen.

‘Bel je broer. Zeg dat hij zijn camera meeneemt. En Jim Hughes en zijn zoons. Dat moet genoeg zijn. Zeg dat ze scheppen, touw, emmers, een paar dekens en ook een paar dekzeilen moeten meenemen.’

‘Moet ik ze vertellen waarom, sheriff?’

‘Nee. Zeg maar dat we ze een uur nodig hebben, iets langer misschien. Zeg tegen Barbara dat ze moet kijken of er ergens een blank tienermeisje als vermist is opgegeven. Ik heb geen oproep gezien, maar laat haar het controleren.’

Hagen liep naar de politieauto. Gaines liet zich langs de oever naar beneden zakken en bleef een meter of drie, vier van het meisje staan. Als hij haar gezicht kon schoonspoelen, zou hij haar misschien herkennen.

Drieënnegentig procent van de slachtoffers van een ontvoering is

binnen drie uur dood. Ze zijn al dood voor iemand ze mist. Je kunt iemand pas na achtenveertig uur als vermist opgeven. Reken maar uit. In de meeste gevallen loopt het slecht af.

Het hart van Gaines begon onregelmatig te slaan, oppervlakkig, snel, het leek een beetje op het effect van de Dexedrine die hij in Vietnam had geslikt. Dit zal je wakker houden, had hij toen te horen gekregen, en hij was uren wakker gebleven, hij was wakker gebleven tot zijn zenuwen schreeuwden om een klein beetje rust.

Opnieuw werd zijn keel samengeknepen, alsof een hand zich eromheen had gesloten. Hij werd misselijk. Zijn mond was droog. Hij kon niet meer knippen en zijn uitgedroogde ogen leken aan zijn oogleden vast te kleven.

O god, wat deed dat meisje hier?

De aanblik van het meisje bracht een ander kind in zijn herinnering...
Een kind dat er nooit...

Hij hoorde Hagen op de radio. Er kwamen mensen aan – Jim Hughes en zijn oudste zoons, de broer van Hagen – er zouden foto's worden gemaakt. Gaines zou de omgeving afzoeken naar sporen van een misdrijf en dan zouden ze hun handen in de duisternis steken en het meisje tevoorschijn halen. Dan, en niet eerder, zouden ze weten welk noodlot haar in de oever van de rivier had begraven nog voor haar leven werkelijk was begonnen.

Een uur later kwam de regen. Zwarte regen. Zo zou Gaines het zich in ieder geval herinneren. Hij viel loodrecht naar beneden en voelde hard en koud en smaakte bitter op zijn lippen. Hij had gezorgd dat er foto's werden genomen en daarna hadden hij en Hagen en de broer van Hagen en Jim Hughes en zijn twee zoons hun handen in de modder rondom het meisje gestoken in een poging haar te bevrijden. Met zijn zessen hadden ze geknield en geprobeerd de touwen onder haar door te krijgen, onder haar hals, haar armen, haar middel, haar dijbenen. Daarna moesten ze gaan liggen, want de modder was zwart en bodemloos en zoog meedogenloos. En de stank was vochtig en bedorven en goor. Het was een geur die Gaines' neusgaten vulde, een geur die hem altijd zou bijblijven. De geur van bloed en modder en stilstaand water, samengevoegd tot een smerig brouwsel. En er was angst. Pas later zou hij dat begrijpen. Dat hij zijn eigen angst had geroken. Dat hij de angst van de anderen had geroken. Angst om wat er met dit meisje was gebeurd, dat

ze iets vreselijks naar boven zouden halen, dat haar lichaam bijvoorbeeld in stukken lag. Angst om zichzelf, dat de modder te diep was, te sterk, dat zij in hun poging hulp te bieden haar niet meer zouden kunnen verlaten, dat ze alleen nog maar konden doorzetten – en met haar mee de duisternis in zouden worden getrokken.

Destijds, in de oorlog, in de uren die volgden op bijvoorbeeld de terugkeer na een lange verkenningsspatrouille, ijsbeerde Gaines voor de ziekenhuistent en keek toe hoe de zagen hun werk deden. Handen, armen, benen, voeten. Een emmer vol vernielde ledematen onder de geïmproviseerde operatietafels. Misschien geloofde hij dat als hij immuun kon worden voor deze dingen in de realiteit, hij ook immuun zou zijn voor de beelden in zijn gedachten. Zo was het niet. Zijn gedachten waren sterker dan alles wat de realiteit hem voorschotelde.

Die dingen kwamen nu terug. Hij zag ze in het gezicht van het meisje dat ze uit de modder haalden.

En toen ze haar naar boven haalden, toen ze de diepe spleet in haar romp zagen, hoe die met bindtouw als een schoenveter bij elkaar werd gehouden, konden ze alleen maar zwijgen.

Uiteindelijk verbrak Jim Hughes de stilte. Het enige wat hij kon uitbrengen was: ‘O mijn god... o mijn lieve god...’ Het was niet meer dan een fluistering en zijn woorden dreven op de mist en de vochtige lucht en werden zonder echo opgeslokt.

Niemand vroeg wie ze was, het was alsof niemand het wilde weten. Nog niet.

Ze namen even rust, niet in staat naar haar te kijken, en toen werkten ze zwijgend verder en het enige geluid was het gekreun van inspanning toen ze haar op een dekzeil legden en haar uit de duisternis van haar graf tilden.

En de regen stroomde, en de regen was zwart en hield niet op.

Wat je overhield aan oorlog, was de bereidheid tegelijkertijd alles en niets te verwachten. Die nam je behoefte aan voorspelbaarheid in een ijzeren greep en verwijderde die zonder meer. Je moet drie dagen rennen, je moet vier dagen stilstaan. Je moet zonder aankondiging vertrekken, je moet terug naar waar je vandaan bent gekomen. En dat allemaal zonder verklaring. *Waarom is het hier allemaal zo verschrikkelijk klote*, had iemand gevraagd. *Omdat God het zo heeft gemaakt*, was het antwoord. *Hoe denk je anders dat Hij aan Zijn gerief komt?* Na een paar weken, een paar

maanden soms, drong het tot je door dat het iedereen een rotzorg was waar jij je bevond.

Een keer had Gaines drie kwartier met zes lijken in een helikopter gezeten. Alleen Gaines, de piloot en zes dode jongens. Sommigen in een lijkenzak, anderen alleen maar in hun poncho gewikkeld. Na tien minuten had Gaines de ritsen opengetrokken en hun gezicht blootgelegd, en ze hadden allemaal hun ogen open. Hij had een halfuur ononderbroken gepraat. Hij had ze precies verteld hoe hij zich voelde, waar hij bang voor was. Ze veroordeelden hem niet. Ze waren er gewoon. Gaines wist dat ze het begrepen. Hij wist ook dat Plato gelijk had, dat alleen de doden het einde van de oorlog beleven. Hij was ervan overtuigd dat als hij dat niet had gedaan, hij niet terug had gekund. Hij had die ouwe trouwe kameraden uitgeladen en was met dezelfde helikopter teruggegaan. Wanneer hij maar wilde kon hij die lijkengreur weer oproepen.

Diezelfde geur overweldigde Gaines toen ze het meisje wegdroegen. De regen had haar schoongewassen. Ze was een jaar of vijftien, zestien; ze was naakt; een ruw dichtgenaaide wond doorsneed haar romp van haar nek tot haar navel. Ze was gehecht met bindtouw en de modder had een weg naar binnen weten te vinden. Terwijl ze haar bleke lichaam naar een zeil droegen dat boven op de oever lag, verscheen en verdween de modder als kleine zwarte tongetjes tussen de hechtingen. Gaines keek naar de mannen die haar droegen – een rij treurige gezichten, als van soldaten die 's morgens vroeg op de bus terug naar de basis staan te wachten. Uit met de pret. Meisjes en drank achtergelaten. Als de gezichten van degenen die de doden naar de helikopter dragen, het gewicht van het lichaam in de poncho, hun gezicht grimmig en vastberaden, hun ogen halfgesloten, alsof ze geloven dat ze zichzelf beschermen door maar de helft te zien. Het stekende en martelende gewicht van het geweten, het loodzware schuldgevoel, het gewicht van de doden.

Toen zag Gaines de bomen, gebogen en verfomfaaide silhouetten, en hij dacht dat als ze hun wortels niet al diep in de stinkende, vochtige aarde hadden gestoken, ze naar voren zouden zijn gekomen, schuifelend en onhandig, stinkend naar de rotzooi en vuiligheid van het moeras, ze zouden ze allemaal hebben verstikt met hun ineengestremelde en reumatische takken en spinnenwebben van baardmos. De dood kan altijd grotesk en duivels zijn, maar dit was het summum.

Het mistroostige groepje liep zo snel ze konden, de modder zoog aan

hun voeten en de regen kletterde op hun hoofd en verdrong alle woorden, verdrong het geluid van zes mannen die stuntelig tegen de oever op klauterden.

‘Er is geen zwaardere last dan de herinnering aan de doden.’ Dat had luitenant Ron Wilson in februari 1968 beweerd in een veld achter het hoofdkwartier van de 25e divisie in Cu Chi. Hij richtte zich tot Gaines en het waren de laatste woorden die zijn lippen ooit zouden verlaten en hij sprak ze uit in de paar seconden die verstreken tussen het aantrekken van droge sokken en de inslag van de kogel die hem doodde. Er was geen geluid – noch van de kogel zelf, willekeurig afgeschoten in de vage hoop dat hij ergens een doelwit zou vinden, noch van de lippen van luitenant Wilson. De kogel doorboorde zijn keel onder zijn adamsappel en doorsneed zijn ruggenmerg ergens ter hoogte van zijn nekwervels. Heel even leefden zijn ogen nog, leek er een peinzend lachje om zijn mond te liggen, alsof *er is geen zwaardere last dan de herinnering aan de doden* een ouverture was geweest, de introductie van iets anders. Luitenant Wilson was een filosoof. Hij citeerde aforismen van Arnold Bennett over tijd en de werken van de mens. Hij was een goede luitenant, eerder een leider dan een volger, een eigenschap die meer gebaseerd was op wantrouwen jegens anderen dan op een zeker vertrouwen in zichzelf. Gaines wist niet wat Wilson voor de oorlog had gedaan. Later, nadat Wilson met de helikopter was afgevoerd, vroeg hij het aan de andere mannen van het peloton. *Wie was Wilson? Voor de oorlog, bedoel ik. Wie was hij?* Zij wisten het ook niet, of ze zeiden het niet. Waar hij vandaan kwam, boeide ze niet. Zijn vroegere leven was onbelangrijk. Ze hielden zich alleen bezig met het leven erna en voor luitenant Wilson bestond dat niet.

Gaines herinnerde zich het gezicht van Wilson – het ene moment leefde hij nog, het volgende was hij dood – toen ze hun sinistere last op de laadvloer van de auto van Jim Hughes legden. Ze legden het meisje op de doorweekte ruwe planken en Gaines schoof de helft van het zeil onder haar en met de andere helft bedekte hij haar. Hij zei tegen Hughes dat hij naar de stad moest rijden, zijn zoons voor hem uit, dan zou hij volgen met de politieauto. Hij gaf Hagen opdracht te zorgen dat dokter Thurston en de lijkschouwer op het kantoor van de lijkschouwer op hen zouden wachten.

Het was nu twee uur ’s middags. Het had ze bijna vier uur gekost om het lichaam van het meisje uit de modder te bevrijden.

Straks, nadat ze het lichaam hadden overgedragen aan de lijkschou-

wer, zou op Gaines de zware taak rusten vast te stellen wiens kind dit was. En als hij haar had geïdentificeerd, zou hij haar ouders moeten opzoeken en ze met die realiteit moeten confronteren. Dat ging zonder sterren en strepen. Zonder telegram. John Gaines, sheriff van Whytesburg, voorheen uit de negen ringen van de hel van Vietnam, zou op de veranda van de moeder staan, zijn ogen neergeslagen, zijn hoed in zijn handen.

2

Ik herinner het me als mijn eigen naam.

Die dag.

Die donderdag.

Ik herinner me dat ik wakker werd met een gevoel van haast, opwindend, verwachting.

Ik herinner me het licht door het raam naast mijn bed, hoe het door het gordijn heen scheen. Ik herinner me hoe de stof aanvoelde, zie nog de stofdeeltjes die dansten als microscopisch kleine vuurvliegjes.

Het was of ik duizend jaar had geslapen, maar de slaap had me moeiteloos laten gaan. Ik barstte van de energie.

Ik stond op, waste me en kleeedde me aan. Ik strikte mijn veters en rende naar beneden.

‘Maryanne!’ riep mijn moeder toen ze mijn stappen in de hal hoorde. ‘Hier komen en eerst ontbijten voor je gaat spelen!’

Ik had geen trek, maar ik at. Ik at snel, als een kind met ontelbare broertjes en zusjes, dat snel moet eten voor een van de anderen het kan wegpakken.

‘Zorg dat je voor donker terug bent,’ zei mijn moeder. ‘Ik heb gezegd dat je vandaag mocht gaan, maar ik wil geen herhaling van de vorige keer. Ik ben niet van plan om na tien uur naar je op zoek te moeten, jongedame. Heb je dat goed begrepen?’

‘Ja, mam.’

‘En die jongen van Wade... Denk eraan dat die anders zijn dan wij,

Maryanne. Waag het niet verliefd te worden op een van de Wades.'

'Mam...'

Ze glimlachte. Ze plaagde me maar. 'Je gaat toch met Nancy?'

'Ja, mam.'

'En met Michael Webster?'

'Ja, mam.'

'Goed dan, maar ik wil achteraf ook niet horen dat je lastig bent geweest. Hij is de oudste en als jullie vervelend zijn, krijgt hij op zijn kop van sheriff Bicklow.'

'We zijn niet vervelend, mam. Ik beloof het. En sheriff Bicklow hoeft Michael niet op het matje te roepen. En ik ben niet verliefd op Matthias, ik ben niet verliefd op Eugene –'

'Nou, ik ben blij dat te horen, jongedame. Zelfs als je tot over je oren verliefd was op een van de jongens van Wade...' Ze maakte haar zin niet af. Ze kreeg een eigenaardige uitdrukking op haar gezicht, die meteen weer verdween.

'Goed,' zei ze. 'Veel plezier dan. Maar je moet voor het donker thuis zijn en als ik je moet komen zoeken...'

'Ik ben voor het donker terug, mam.'

'Ik neem aan dat Matthias Wade zoals gewoonlijk voor iedereen eten meeneemt –'

'Hij zal heus wel een mand bij zich hebben. Dat heeft hij altijd.'

'Als je maar begrijpt dat die verwennerij niet altijd kan duren. Het is een jongeman, Maryanne. Hij is al twintig en ik weet niet of ik wel zo blij ben met deze vriendschap –'

'We zijn gewoon vrienden, mam. Ik en Nancy en de anderen. We zijn gewoon vrienden, goed?'

'En dat meisje van Wade... de jongste. Hoe heet ze ook weer?'

'Della.'

'Ik wil wel dat jullie haar bij jullie plannen betrekken. Er is niets ergers voor een kind dan het gevoel dat je er niet bij hoort.'

'Ik zal ervoor zorgen, mam. Dat beloof ik. Mag ik nu alsjeblieft, alsjeblieft weg?'

Toen glimlachte mijn moeder en in die glimlach legde ze zo veel warmte en liefde en toewijding, dat ik alleen maar kon teruglachen.

Ik liep naar de deur, maar ze trok me terug met een enkel 'Maryanne', alsof ze me aan een elastiekje had.

'Je kamer?'

‘Vanavond, mam. Ik beloof het. Ik beloof je dat ik hem vanavond zal opruimen. Echt waar, ik zal het doen.’

‘Nou, wegwezen dan maar,’ zei ze en ze sloeg naar me met de theedoek alsof ik een lastige vlieg was.

Ik ging er als een haas vandoor, rende als de bliksem, maakte dat ik wegkwam over het pad, sloeg links af aan het eind van de weg en rende mijn benen onder mijn lijf vandaan.

Ik wist dat mijn moeder gelijk had. Hoe vaak ik ook aan Matthias Wade dacht, of me verbeeldde dat ik verliefd op hem was, of wenste dat Eugene Wade eens een keer opkeek uit zijn boek om me te kussen, de familie Wade bleef de familie Wade en ze waren – in mijn ogen – de rijkste en machtigste familie ter wereld. En hun vader, Earl Wade, nou ja, voor hem was ik een beetje bang. Ik wist heus wel dat hij eenzaam was en misschien ook wel een beetje gek, maar toch was ik bang voor hem. Zoals hij boven aan de trap stond en op ons neerkeek. Zoals hij zijn uiterste best deed om een glimlach op zijn gezicht te toveren. Zoals hij ons ‘onverbeterlijk’ en ‘lastig’ en ‘hinderlijk’ noemde. Ik zou denken dat zo’n man, een man die ogenschijnlijk geen vrienden had, een beetje lawaai en gelach in huis zou verwelkomen, maar nee, klaarblijkelijk niet.

Ik bedoel, na wat er met zijn vrouw was gebeurd, kon ik begrijpen dat hij heel wat had meegemaakt. Nou ja, misschien ook niet. Ik kijk er nu op terug als volwassene, en nu kan ik me voorstellen wat er met hem aan de hand was, maar toen – toen ik nog maar veertien was – wat wist ik nou helemaal? Het was een enge man. Daar hield het voor mij mee op. Hij was Earl Wade – zakenman, landeigenaar, betrokken bij de politiek, altijd verwickeld in ernstige discussies met ernstige mannen die niet gestoord mochten worden. In het huis van Wade liep je op je tenen – als je al ooit binnenkwam. De paar keer dat ik daarbinnen was en als een kerkmuis rondsloop met Della en Eugene en Catherine en Matthias, merkte ik dat zij ook bang waren om hem boos te maken. Hij kon driftig worden. Zo veel wist ik wel. Ik had hem een keer tegen Matthias horen schreeuwen.

‘Denk je dat je hier maar naar believen in en uit kunt lopen? Denk je dat echt? Je mag dan wel mijn oudste zoon zijn, Matthias, maar dat betekent niet dat je de rest van je leven op mijn zak kunt teren. Je mag het dan op school goed hebben gedaan en je kunt dan wel een plaats hebben veroverd op een van de beste universiteiten van het land, maar

dat betekent nog niet dat je de hele zomer op je luie reet kan blijven liggen als de een of andere oppervlakkige playboy uit Hollywood. Je bent Jay Gatsby niet, jongeman...'

Ik wist niet wie Jay Gatsby was, maar het klonk niet alsof Earl Wade het als een compliment bedoelde.

Toch vonden wij in de smalle strook tussen de rijkdom en de macht van de Wades en de eenvoudige realiteit van mijn vriendschap met Nancy Denton, een paar jaar die ons voor de rest van ons leven zouden beïnvloeden. Het had anders kunnen lopen – zo heel, heel anders – maar de wrede werkelijkheid van het leven is dat de dingen waar we op hopen en de dingen die we krijgen zelden, zo niet nooit, overeenkomen.

Er zijn kleine waarheden en grote waarheden, net als er kleine leugens en grote leugens zijn, en naast die waarheden en leugens liggen de vragen die we nooit hebben gesteld en die waarop we nooit antwoord hebben gekregen.

Het laatste is het ergste. Wat is er gebeurd? Wat is er écht gebeurd? Waarom is iets wat goed was zo afschuwelijk, vreselijk slecht geworden?

Kwam het door ons? Hebben wij het zelf gedaan? Hebben die zeven mensen – ik, Nancy Denton, de vier kinderen Wade en Michael Webster – door de omstandigheden en het toeval, gewoon omdat we op hetzelfde moment op dezelfde plek waren, de een of andere vreselijke betovering opgeroepen die bezit heeft genomen van ons hart en onze ziel en zijn die in de richting van een tragedie gestuurd?

Is het zo gegaan?

Het duurde heel, heel lang voor ik begreep dat die vraag wellicht nooit beantwoord zou worden.

Het niet weten heeft ons allemaal de das omgedaan, zo niet fysiek, dan toch in ons hart en in onze geest.

Die dag is in ons allen iets gestorven en misschien zullen we er nooit achter komen waarom.

3

De lijkschouwer van Whytesburg, Victor Powell, stond al in de deuropening toen de pick-up en de twee politieauto's voor het vierkante gebouw stopten. Hij knikte slechts toen Gaines uit de auto stapte en wachtte zwijgend terwijl de mannen het lichaam van het meisje uit de laadbak haalden en ermee naar hem toe kwamen.

Het was een begrafenisstoet, er is geen ander woord voor, met ernstige uitdrukkingen, hun handen en gezicht besmeurd met modder, het haar tegen hun voorhoofd geplakt alsof het met een grove kwast geschilderd was.

Nadat ze het meisje binnen hadden gebracht, bedankte Gaines ze voor hun hulp en hun tijd en stuurde ze weg. Hij schudde ze beurtelings de hand en stond naast deputy Hagen toen de pick-up wegreed in de richting van de stad.

Gaines draaide zich om, knikte naar Hagen en ging naar binnen, naar Powell.

Powell keek bewegingloos zwijgend naar de naakte tiener op de tafel. Haar huid was wit als albast, bijna blauw onder de lampen. Er zat riviermodder tussen haar vingers en tenen, het welde op uit haar lege oogkassen, het vulde haar oren en haar neus. Haar haar was een wirwar van dichte strengen – het leek wel of er een zwart-witfoto was gemaakt van een verweerd standbeeld. Het was een onwerkelijk en angstaanjagend beeld, een beeld dat zich zou voegen bij de vele andere die de geest van Gaines bevolkten. Maar hij was hier in Whytesburg en deze beelden hoorden – voor hem tenminste – uitsluitend bij een oorlog die aan de andere kant van de wereld werd uitgevochten.

‘Enig idee?’ vroeg Powell.

Hagen schudde zijn hoofd. ‘Ze komt mij niet bekend voor.’

‘Ze kan overal vandaan komen,’ zei Gaines. ‘Ze hoeft niet van hier te zijn.’

‘Nou, ik zou zeggen dat ze ergens tussen de vijftien en achttien is.’ Powell pakte een meetlint van een trolley die tegen de muur stond en mat haar op. ‘Een meter tweeënzestig. Ik zou zeggen een kilo of vijfenveertig. Als ik haar heb gewassen, kan ik jullie meer details geven.’

Gaines stak zijn hand uit. Zijn vingers zweefden boven de grove hechtingen, waar haar lichaam in tweeën was gedeeld. Niemand had er nog iets over gezegd. Hij raakte haar niet aan, alsof hij het niet over zijn hart kon verkrijgen, en trok langzaam zijn hand weer terug.

‘Ga naar het bureau,’ zei hij tegen Hagen. ‘Stuur een bericht uit naar de county’s in de omgeving en zoek de rapporten van de afgelopen maand van jonge meisjes die als vermist zijn opgegeven.’ Hij keek naar Powell. ‘Hoelang denk je dat ze al dood is?’

‘De ontbinding is minimaal... Ik zou zeggen een week, hooguit twee, maar ik moet eerst de autopsie doen. Over een paar uur kan ik je een betere indicatie geven. Ik moet de temperatuur van de lever opnemen en rekening houden met de temperatuur van de plek waar ze lag –’

‘Zo mooi,’ zei Hagen, die talmde bij de deur. ‘Wat is dit afschuwelijk.’

‘Schiet op, Richard,’ spoorde Gaines hem aan. ‘Ik wil zo snel mogelijk weten wie ze is.’

Hagen vertrok, maar hij keek nog twee keer om naar het meisje voor hij aan het eind van de gang verdween.

‘Wat moet je ervan zeggen?’ vroeg Powell, maar het was retorisch bedoeld. ‘Zulke dingen gebeuren. Godzijdank niet al te vaak, maar ze gebeuren.’

‘Die incisie,’ vroeg Gaines, ‘wat moet dat in godsnaam voorstellen?’

‘Wie zal het zeggen, John? Wie zal het zeggen? Mensen doen wat ze doen en soms is het onverklaarbaar.’

Gaines hoorde Hagen wegrijden en meteen daarop klonk het geluid van een auto die afremde in het grind voor het gebouw. Dat zou Bob Thurston zijn, de dokter van Whytesburg. Thurston was een beste man, een goede vriend, en Gaines was blij dat hij er was. Hij wilde niet dat Victor Powell deze zware last alleen moest dragen.

‘Begin maar met de autopsie,’ zei Gaines. ‘Breng me op de hoogte zodra je iets weet. Ik ga naar het bureau en begin aan de rapporten van

vermiste personen die we hebben. Ik ben alleen bang dat ze van ver weg komt en we er nooit achter zullen komen wie ze is.'

'Als ik haar heb schoongemaakt, zal ik foto's maken. Die kun je laten verspreiden –'

'Zeker. Maar eerlijk gezegd, Victor... de kans bestaat dat we er nooit achter komen.'

'Ik weet dat het op een moment als dit moeilijk is om positief te blijven,' zei Powell, 'maar niemand heeft er iets aan als je bij voorbaat al concludeert wat er wel of niet gaat gebeuren. Dit is een zeldzaamheid. Een moord in Whytesburg. Een moord, hier? Dat gebeurt niet, John, al jaren niet. Ik heb in mijn hele carrière in Whytesburg – in deze county zelfs – niet meer dan een handvol moorden meegemaakt. Maar nu is het gebeurd. Ze is de dochter van iemand en die iemand moet dat weten.'

Gaines draaide zich om en zag Thurston de gang in lopen. 'Bob is er,' zei hij.

'Wat hoor ik over een dood meisje aan de oever van de rivier?' vroeg Thurston nog voor hij de kamer binnenkwam.

Gaines stak zijn hand uit en Thurston schudde hem.

Thurston probeerde te glimlachen, probeerde zakelijk te zijn, maar toen hij het meisje op de tafel zag liggen, verbleekte hij zichtbaar. 'O mijn god...'

'We denken dat ze tussen de vijftien en achttien is,' zei Powell. 'Deze incisie in haar romp kan de doodsoorzaak zijn. Ik sta op het punt met de autopsie te beginnen. Ik zou blij zijn met je hulp, als je daartoe bereid bent.'

Thurston had zich niet bewogen. Zijn ogen waren opengesperd en zijn gezicht drukte beurtelings verwarring en een vloed van onuitgesproken vragen uit.

'Hagen is al op zoek naar rapporten van vermissing,' zei Gaines. 'Ik kan me van de laatste maanden niet herinneren dat hier in de buurt iemand wordt vermist, maar ze kan overal vandaan komen. Het enige wat ons nu te doen staat, is haar identificeren en achter de doodsoorzaak komen.'

Thurston zette zijn tas op de grond. Hij liep naar voren en legde zijn hand op de rand van de tafel. Het leek even of het hem moeite kostte op de been te blijven. 'Nee...' fluisterde hij.

Gaines keek naar Powell. Powell fronste zijn wenkbrauwen en schudde zijn hoofd.

‘Bob? Gaat het wel?’ vroeg Powell.

Bob Thurston stak zijn rechterhand uit en raakte het gezicht van het meisje aan. Het was een teder gebaar, vaderlijk zelfs, en Gaines bekeek het nadenkend, maar ook een beetje verontrust. ‘Jezus, Bob, je zou denken dat je haar kende.’

Thurston draaide zich om en keek naar Gaines. Had hij tranen in zijn ogen? ‘Ik ken haar ook,’ zei hij.

‘Wat?’

‘Ik weet wie dit is.’ Zijn stem brak.

Gaines zette een pas naar voren, hij kon zijn oren niet geloven. ‘Wat zeg je me daar?’ riep hij uit.

‘Dertig jaar lang heb ik alle kinderen in deze plaats ter wereld gebracht,’ zei Thurston, ‘en degenen die al geboren waren voor ik er was, heb ik behandeld als ze griep hadden, als ze hun botten braken of in aanraking waren geweest met gifsumak. Ik ken dit meisje, John. Ik heb haar gekend. Ik kijk naar haar en het is onbegrijpelijk...’

‘Dat ze dood is... natuurlijk is het onbegrijpelijk,’ zei Powell. ‘Een dood kind is altijd onbegrijpelijk.’

‘Dat bedoel ik niet, Victor. Kijk eens naar haar. Kijk eens goed naar haar gezicht. Aan wie doet ze je denken?’

Powell fronste zijn wenkbrauwen. Hij kwam dichterbij en keek naar het gezicht van het meisje. Na een halve minuut, iets langer misschien, verscheen er een glimp van herkenning in zijn ogen. ‘Ze lijkt op Judith. O mijn god... nee...’

‘Wat is er aan de hand?’ vroeg Gaines en zijn stem klonk nerveus. ‘Wat is hier in godsnaam aan de hand?’

‘Het kan niet,’ zei Powell. ‘Het kan gewoon niet... Nee, nee, dit deugt niet... Dit deugt absoluut niet...’

‘Zei je nou dat ze begraven was?’ vroeg Thurston.

‘Ja,’ antwoordde Gaines. ‘We hebben haar net opgegraven uit de oever van de rivier. Ze lag begraven –’

‘In de modder,’ zei Powell.

‘Ik heb het eerder gehoord,’ zei Thurston. ‘Het is vaker voorgekomen.’

‘Jezus christus, jongens, waar hebben jullie het in vredesnaam over? Als iemand me niet heel snel vertelt wat hier in godsnaam aan de hand is, arresteer ik jullie allebei voor het achterhouden van bewijs.’

‘Je kent Judith Denton toch,’ zei Powell.

‘Natuurlijk ken ik Judith,’ antwoordde Gaines.

‘Dit is haar dochter, John. Dit is Nancy Denton, de dochter van Judith.’
Gaines schudde zijn hoofd. ‘Judith heeft geen dochter –’

‘Niet meer,’ onderbrak Thurston hem, ‘maar ze had er wel een.’

‘Ik begrijp er niets van,’ zei Gaines. ‘Niet meer, maar ze had er wel een... wanneer had ze dan een dochter? Welke dochter? Ik begrijp het gewoon niet.’

‘Het is ook onbegrijpelijk,’ zei Thurston. ‘Het feit dat ze hier ligt en nog steeds een tiener is, maakt het zo onbegrijpelijk.’

‘Waarom? Waarom is dat onbegrijpelijk?’

‘Omdat ze al heel lang vermist is, John.’ Powell keek naar Thurston. ‘Hoelang zal het zijn, Bob? Hoelang geleden is ze verdwenen?’

‘Dat was in ’54,’ antwoordde Thurston. ‘Tegen het eind van 1954 is ze verdwenen.’

Powell blies hoorbaar uit en sloot even zijn ogen. ‘Nou, we hebben haar gevonden, of niet? Het heeft twintig jaar geduurd, maar we hebben haar gevonden... en al die tijd heeft ze daar gelegen...’

‘Twintig jaar?’ vroeg Gaines. ‘1954? Dat kun je niet menen. Het moet een vergissing zijn. Dit kan haar niet zijn. Hoe kan ze twintig jaar vermist zijn en er nog steeds hetzelfde uitzien?’

‘Waarschijnlijk heeft ze na haar verdwijning nog maar een paar uur geleefd,’ zei Powell, ‘en degene die dit op zijn geweten heeft, heeft haar in de modder begraven, en die modder heeft haar geconserveerd.’

Gaines zuchtte. ‘Ongelooflijk.’

‘Geloof het maar,’ antwoordde Thurston. ‘Dit is Nancy Denton. Geen twijfel mogelijk, zonder meer, geen spoor van twijfel. Zodra ik haar zag, wist ik het.’

‘We moeten het haar moeder vertellen,’ zei Powell.

‘Zal ik met je meegaan, John?’ vroeg Thurston.

Gaines schudde zijn hoofd. ‘Nee, ik heb liever dat je bij Victor blijft. Die autopsie moet gedaan worden. Ik moet weten hoe ze is gestorven. Ik moet...’ Hij stapte bij de tafel vandaan en liep naar de deur, maar draaide zich daar om en keek beurtelings naar Thurston en Powell. Daarna keek hij nog eens naar het lichaam op de tafel. ‘Jullie moeten het wel bij het rechte eind hebben. Jullie moeten het zeker weten. Het moet uitgesloten zijn dat het iemand anders is.’

‘Ze is het, John,’ zei Thurston. ‘Ik heb haar tientallen malen behandeld voor verkoudheid, hoest, ze heeft ook de mazelen gehad, geloof ik... Ik zou dit meisje overal herkennen.’

‘Godallemachtig,’ zei Gaines. ‘Ik moet... Ik moet...’

‘Je moet naar Judith Denton om haar te vertellen dat haar dochter is thuisgekomen...’

Gaines bleef even bewegingloos staan, draaide zich toen om en liep de gang door.

Thurston keek naar Powell. Powell keek naar Nancy.

‘Zullen we nu dan maar eens gaan uitzoeken wat er met jou is gebeurd, liefje,’ mompelde hij terwijl hij zijn mouwen oprolde.

Lees verder in *Het kwaad en de rivier*.